

Emberségről példát bátran vehettünk tőle, rettenthetetlen kitarása és rendíthetetlen akarata nem tűrt megalkuvást a keresztény és magyar emberi értékekben, nem kereste az elvtelen kompromisszumot, az összecsapásokat kerülő vargabetűket, ezért is szerették igazán, akik szerették.

Emlékszem, Tanár Úr, ahogy szóltanul, a testi sorvadástól elgyötörtén búcsút intettél az elforduló, egymással beszélgető nővéreknek, a szavak már elhagytak, de emberi tartásod megtörhetetlen maradt. Ez a tartás és elszántság sarkallt, hogy az Eötvös Collegium ügyét és nehéz keresztjét magadra vállald. A végeláthatatlan és gyakran értelmetlenné tűnő küzdelem miértjét és célját az, aki nem volt kollégista, nem értette, és bizony még a kollégisták közül is sokan voltak ilyenek. Évtizedeken keresztül tanítottál ott és kitarítottál a Collegium mellett, majd végül személyedben egyesítve a fáradhatatlan szervezőt, az elhivatott tanárt és a tekintélyes tudóst, elvállaltad az igazgatói tisztet. Nem gondoltam, hogy a tréfásan idézett jó kuruc szellem — Életünket és vérünket — ily keservesen és elháríthatatlanul utolér.

Mielőtt a Collegium dolgozója, az Eötvös Loránd Tudományegyetem és az Eötvös Collegium egykori és mostani növendékei, tanítványaid nevében végső búcsút vennék tőled, egy gondolattal családod felé fordulok. Hitem szerint a jó embert a mindenható Atyaisten az igazak közé, maga mellé veszi. A hozzátartozók bizonyosságát és vigaszát erősítse az itt jelenlévő tanítványok tanúságtétele, hogy az elhunyt jó ember volt.

Most pedig immár búcsúszom.

A majdani találkozás reményében: Isten veled Tanár Úr!

HORVÁTH LÁSZLÓ

BOLLÓK JÁNOS IRODALMI MUNKÁSSÁGA¹

RÖVIDÍTÉSEK

AAH	=	Acta Antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae
ACD	=	Acta Classica Universitatis Scientiarum Debreceniensis
AntTan	=	Antik Tanulmányok
AUB	=	Annales Universitatis Scientiarum Budapestinensis de Rolando Eötvös nominatae
ItK	=	Irodalomtörténeti Közlemények
VIL	=	Világirodalmi lexikon, Budapest

1970

[1] Cicero: De oratore II 54—71 (részletek). In: SZALAI KÁROLY: A komikum breviáriuma. Budapest 1970. 16—39. (műfordítás)

[2] aretalógia VIL I (1970) 441—2.

1971

[3] Egy Tuna el-Gebel-i sírvers problematikája. AntTan 18 (1971) 253—258.

1972

[4] Lukianos és Egyiptom. Bölcsészdoktori disszertáció. Budapest 1972. 167 l. (kézirat)

[5] Das Problem eines Grabgedichtes von Hermupolis. AUB Sectio Classica 1 (1972) 31—39.

¹ E jegyzék összeállítása során a *Ritoók Zsigmond* és *Bellus Iboya* által szerkesztett bibliográfiákat is figyelembe vettük. Az adatok ellenőrzésében és kiegészítésében *Kozák Dániel* és *Varga Benjámín* volt segítségemre. A megbírált művek címe nem „dült betűvel” van szedve, mint pl. AntTan 2, 189, hanem szögletes zárójelek között áll. Teljesség kedvéért népszerűsítő jellegű műveket is fölvtettük.

1974

- [6] Ankläger in der Unterwelt. AUB Sectio Classica 2 (1974) 39—50.
- [7] Du problème de la datation des hymnes d'Isidore. *Studia Aegyptiaca* (ELTE, Budapest) 1 (1974) 27—37.
- [8] Az epikurosi istenfelfogás kérdéséhez. In: *Idő és történelem. A Marót Károly emlékkonferencia előadásai.* Szerk. KÁKOSY LÁSZLÓ—GAÁL ERNŐ (Az ELTE Ókori Tört. Tsz. Kiadványai 7) Budapest 1974. 17—32.
- [9] Lukianosz összes művei I—II. Budapest 1974.
I. 16—20, 72—76, 329—335, 447—474, 483—489, 578—589, 765—771, 825—857, II. 160—233, 310—319, 325—388, 393—396, 481—543, 564—612, 622—636, 672—677. (műfordítások)
- [10] 137 görög (153—4, 156—7, 239, 255, 264, 268, 270) és latin (40—1, 45, 46—7, 50—4, 61, 65, 74, 82—8, 91—5, 99, 109, 117—123, 136—7, 142, 144, 152—6, 203—5, 209, 211—2, 219, 223—4, 226, 229, 232, 234, 236—9, 247, 257, 264—5) felirat, valamint 41 szemelvény fordítása Appianos (104, 139), Cassius Dio (66, 94, 122—4, 157, 198—9, 219, 221, 223, 225—7, 232—3, 238—9, 247—9), Dionysios Halikarnasseus (19, 22, 27, 34, 38—9, 115), Strabón (135—6, 141, 230—1, 237) és az Auct. ad Herenn. (283) műveiből.² In: CASTIGLIONE LÁSZLÓ: *A római művészet világa.* Budapest 1974.
- [11] (fordítás, többekkel) in: *Latin költészet (Klasszika-Filológiai Tanulmányok 1)* ELTE, Budapest 1974. (1979.²)

1975

- [12] Zósimos II 4—7 (A százados játékok története) és Prudentius Peristephanon X 1011—1090 (Attis misztériuma) fordítása. In: HAHN ISTVÁN: *Róma istenei.* Budapest 1975. 133—7 és 215—8.

1976

- [13] Die Tartaros-Szene in der Aeneis. AUB Sectio Classica 4 (1976) 47—61.
- [14] (fordítás, többekkel) in: *Latin prózáírók (Klasszika-Filológiai Tanulmányok 2)* ELTE, Budapest 1976.

1978

- [15] (szerkesztés) *Opuscula classica mediaevaliaque in honorem J. Horváth ab amicis collegis discipulis composita.* Budapest 1978. 499 l. (Klasszika-Filológiai Tanulmányok 3)
- [16] *Vivus est sepultus?* In: *Opuscula classica mediaevaliaque in honorem J. Horváth...composita.* Budapest 1978. 49—58.

1979

- [17] A Thonuzoba-legenda történelmi hitele. *Századok* 113 (1979) 97—107.
- [18] (KAPITÁNYFNY ISTVÁNNAL) *Megjegyzések az Egyetemi Könyvtár Gr. 1. jelzetű kódexének bejegyzéséhez.* *AntTan* 26 (1979) 106—109.
- [19] Κατίμεν δόμων Ἄιδος εἴσω. *Megjegyzések a homérosi túlvilághoz.* *AntTan* 26 (1979) 146—152.
- [20] Démoszthenész (Démoszthenész dicsérete 32—33; 36). Fordítás in: *Antik portrék.* Bukarest 1979. 42—43.
- [21] A XVI. epódés és a római sibyllanumok. *AntTan* 26 (1979) 57—70.
- [22] *Epodus XVI and the Roman Sibyllina.* AUB Sectio Classica 7 (1979[84]) 53—69.

1980

- [23] L'authenticité historique de la légende de Thonuzoba. AUB Sectio Linguistica 11 (1980) 31—42.

² A Magyar ókortudomány bibliográfiája 1951—1975. 5392. tétele föltehetőleg téves.

1981

- [24] Plinius: *Naturalis historia* XIII 21—26. (fordítás) In: ULRICH LUFT: Az ókori Kelet íráshor-do-zói. (A papíripari hagyományok védelmét szervező bizottság közleményei 8) Budapest 1981. 14—17.
- [25] Hiteles-e a Thonuzoba-legenda? in: BENDA KÁLMÁN (szerk.): *Olvastam valahol ... Történe-szek a Rádió ismeretterjesztő műsoraiban.* Budapest 1981. 40—45.
- [26] Megint a latinról. *Élet és Irodalom* 25 (1981) 30., 2.

1982

- [27] Még egyszer Thonuzobáról. *Válasz Szegfű Lászlónak.* Századok 116 (1982) 1078—1090.
- [28] Sóranos: *Gynaikeia* I 19, 60—65 és Theodorus Priscianus: *Euporista* I 23—24. *Orvostörténeti Közlemények* 97—99 [28] (1982) 135—138.
- [29] logográfusok: *VIL* 7 (1982) 371. logosz: Uo. 372—373. lüsziódia: Uo. 473.
- [30] Részletek Prótagoras (217), Sextus Empricus: *Adversus mathematicos* VII 60—61 (240), IX 18 (219), IX 54 = *Kritias* (220—221 = PAIS 1986, 219—220) és Themistios: *Beszédek* 30 (219) műveiből. In: PAIS ISTVÁN: *A görög filozófia.* Budapest 1982. (1988², 1992³, 1994⁴)
- [31] Xenophón: *Apomnémoneumata* II 1, 21—34. (fordítás) Uo. 620—624 = PAIS 1986, 158—161.

1983

- [32] Bemerkungen zum homerischen Jenseitsglaube. *Homonoia* 5 (1983) 52—68.
- [33] A Cato maior egy elfeledett forrása. *AntTan* 30 (1983) 231—239.
- [34] Seneca: A bölcs állhatatossága. (*De constantia sapientis*) In: Sztoikus etikai antológia. Szerk. STEIGER KORNÉL. Budapest 1983. 33—59. (vö. 529)
- [35] Epiktétos: A szabadságról (4,1). Uo. 73—99. (vö. 532)
- [36] Cicero: A sztoikus paradoxonjai. (*Paradoxa Stoicorum*) Uo. 315—336. (vö. 550)
- [37] Samuel Pufendorf: A természetjog és a nemzetközi jog. In: *Forrásmunkák a kultúra elméletéből* III. Német kultúraelméleti tanulmányok 1. Szerk. BUJDOSÓ DEZSŐ, Budapest 1983. 51—57. (fordítás)

1984

- [38] Vergil and Cicero. (The Interpretation of *Georgics* 1, 231—258). *AAH* 30 (1982—84[88]) 221—227.
- [39] Firmicus Maternus: *Asztrológia* (*Libri matheseos*, részletek). A pogány vallások tévelygéséről (*De errore profanarum religionum*). Vál., fordítás, jegyzetek, utószó. (*Prométheusz Könyvek* 1) Budapest 1984. 7—171. 1.
Rec. GAZDA ISTVÁN: *Magyar Nemzet* 1984. nov. 9. 8. l.; Szepey Tibor: *AntTan* 33 (1987—88) 274—7.
- [40] Kézai Simon: A magyarok viselt dolgai. In: *A magyar középkor irodalma.* Szerk. V. KOVÁCS SÁNDOR (Magyar remekírók). Budapest 1984. 115—163.
- [41] *Képes Krónika.* Uo. 164—318.
- [42] Küküllei János: Lajos király viselt dolgai. Uo. 332—370.
- [43] [Pais István: *A görög filozófia.* Budapest 1982.] *Könyv a görög filozófiáról.* *Magyar Nemzet* 47 (1984) júl. 6., 8.
- [44] Une source oubliée du Cato Maior. *ACD* 20 (1984) 21—30.
- [45] okszürünkhoszi papiruszok: *VIL* 9 (1984) 589—590. orphikus himnuszok: Uo. 748.

1985

- [46] Die Figur des Mezentius in Vergils *Aeneis*. *Klio* 67 (1985) 234—237.
- [47] The Greek and Latin classics and Hungarian literature. In: KURUCZ GYULA—SZÖRÉNYI LÁSZLÓ (szerk.): *Hungaria litterata, Europae filia.* Budapest 1985. 13—23.

[48] [Pais István, A görög filozófia. Bp. 1982.] Ein Buch über die griechische Philosophie. AUB Sectio Philosophica et Sociologica 19 (1985) 51—55.

1986

[49] The Last Medieval Chronicle. Hungarian Book Review 28/1 (1986) 1—13.

[50] P. Ovidius Naso: Római naptár (Fasti). (Prométheusz Könyvek 12) Jegyzetek és utószó. Budapest 1986. 139—196, 229—261.

[51] Szent Imre alakja középkori krónikáinkban. In: Művelődéstörténeti tanulmányok a magyar középkorról. Szerk. FÜGEDI ERIK. Budapest 1986. 61—75, 309—313.

[52] Diogenés Laertios-szemelvények. In: PAIS ISTVÁN: Antik bölcssek, gondolatok, aforizmák. Budapest 1986. (1988², 1992³, 1993⁴, 1995⁵, 1997⁶, 2000⁷) 13. és 311. lap között. Preszókratikus töredékek. Uo. 26 ... 303. l. Hippokratész-részlet. Uo. 293.

1988

[53] (ADAMIK TAMÁSSal és B. RÉVÉSZ MÁRIÁval) Vergilius: Aeneis I—VI. Bevezetés, jegyzetek. (Auctores Latini XXI) Budapest 1988. 396 l. (2001²)

1990

[54] Vergilius és Cicero. (A Georgica, 1,231—258. sorainak interpretációja) AntTan 34 (1989—90) 133—146.

[55] [RIEDWEG, C., Mysterienterminologie bei Platon, Philon und Klemens von Alexandrien. Berlin—New York, 1987.]: Helikon 36 (1990) 508—509.

1992

[56] M. I. Iustinus: Világkrónika a kezdetektől Augustusig (Fülöp királynak és utódainak története). Marcius Iunianus Iustinus kivonata Pompeius Trogus művéből. Fordította HORVÁTH JÁNOS. Sajtó alá rend., jegyz. és névmagyarázatok. Budapest 1992. 1—416. l.

[57] Comenius: Pampaedia. (A „De rerum humanarum emendatione consultatio catholica ad genus humanum” IV. része) (Bibliotheca Comeniana 4) Sárospatak 1992. 125 l. (fordítás)

[58] szofisztika. VIL 14 (1992) 552—557.

1993

[59] Seneca: Az élet rövidegéről (De brevitate vitae). A lelki nyugalomról (De tranquillitate animae). Kétnyelvű kiadás. Szöveggondozás, előszó, fordítás, jegyzetek. Pécs 1993. 159 l. (egynyelvű másodkiadás: Lucius Annaeus Seneca: Az élet rövidegéről. Budapest 1997. 59 l., ill. A lelki nyugalomról. Bp. 1997. 74 l.)

[60] Asztrális misztika és asztrológia Janus Pannonius költészetében. Kandidátusi értekezés. Budapest 1993. 236 l. (kézirat)

[61] Horace and the astrology. ACD 29 (1993) 11—19.

[62] A theokritosi epigrammagyűjtemény szerkezete és szellemi háttere. AntTan 37 (1993) 24—40.

[63] Anonymus Gesta Hungarorumának történeti hitele. Napjaink 7/2 (1993) 12—20.

1994

[64] Horatius és az asztrológia. AntTan 38 (1994) 72—80.

[65] Asztrális misztika és asztrológia Janus Pannonius költészetében (Az epigrammák). ItK 98 (1994) 299—328.

[66] Ladislaus (Egy középkori etimológia és tanulságai). In: Scripta manent. Ünnepi tanulmányok a 60. életévét betöltött Gerics József professzor tiszteletére. Szerk. DRASKÓCZY ISTVÁN. Budapest 1994. 63—73.

[67] Alexandriai Philón: Mózes élete. Bevezetés, fordítás, jegyzetek. (A kútnál) Atlantisz, Budapest 1994. 155 l.

1995

[68] Structure et fond intellectuel du recueil d'épigrammes de Théocrite. *AAH* 36 (1995) 53—71.

[69] [Dora Liuzzi: Horaz und die Astrologie.] *Gymnasium* 102 (1995) 170—1.

[70] *A de consulatu suo* asztrológiai vonatkozásai. In: Cicero öröksége — Hereditas Ciceroniana. (Agatha 1) Szerk. HAVAS LÁSZLÓ. Debrecen 1995. 221—234.

1996

[71] Vitatható Philón-értelmezés? *Szombat* 8/8 (1996) 28—31. [Válasz Visi Tamás Egy vitatható Philón-értelmezés c. írására, *Szombat* 8/3 (1996) 24—27.; V. T. viszontválasza *Szombat* 8/8 (1996) 32—33.]

[72] A Szent Imre legenda. In: TAKÁCS IMRE—SZOVÁK KORNÉL—MONOSTORI MARTINA (szerk.): *Mons Sacer* 996—1996. Pannonhalma ezer éve. Pannonhalma, 1996. I. 341—355. (CD-ROM változat: *Mons Sacer Pannoniae*. Ezer év bencés kultúrtörténete. Pannonhalma, 2001)

[73] Latin nyelvkönyv. (Gavin Betts angol nyelvű tankönyvének fordítása és átdolgozása, valamint a Magyarországi latin kultúra c. rész) Budapest 1996. 532 l. (előbb a *Tanulj Magad!* sorozatban, majd utánnymás sorozaton kívül)

[74] The Description of Paul in the Acta Pauli. In: *Acts of Paul and Thecla*. (Studies on the Apocryphal Acts of the Apostles 2) Ed. JAN N. BREMMER. Kampen, Pharos 1996. 1—16.

[75] Pseudo-Máté evangéliuma. In: *Csodás evangéliumok*. Szerk. ADAMIK TAMÁS—DÖRÖMBÖZI JÁNOS. Bevezetés, fordítás, kommentár. (Apokrif iratok) Telosz Kiadó, Budapest 1996. 85—123.

1997

[76] Die Kosmologie als Schlüssel zum Verständnis der VI. Ekloge Vergils. *AAH* 37/3—4 (1996/97) 213—223.

[77] A VI. ekloga kozmológiájának háttere. *AntTan* 41 (1997) 49—59.

[78] Irodalom a középiskolák I. osztálya számára. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 1997. 335 l. (1998.², 1999.³)

[79] Pál apostol alakja az Acta Pauliban. In: *Tanítványok, csodatevők, mártírok*. Szerk. CZACHESZ ISTVÁN. (Újszövetségi-patrisztikai kutatások IV.) Budapest 1997. 101—115.

[80] Poimandrés. In: *Apokalipszisek*. Szerk. ADAMIK TAMÁS—DÖRÖMBÖZI JÁNOS. Bevezetés, fordítás, kommentár. (Apokrif iratok) Budapest 1997. 133—139., 177—8.

1998

[81] Die Gesta regis Ladislai. In: *Epik durch die Jahrhunderte*. (Szerk. TAR IBOLYA) *Acta Ant. Arch. Szeged* 27 (1998) 223—229.

[82] Wann wurde Troia neugegründet? Die Bedeutung der astrologischen Formsprache des Properz IV. 1. *AAH* 38 (1998) 11—25.

[83] Hóros beszéde (Propertius IV. 1, 71—150). *AntTan* 42 (1998) 87—101.

1999

[84] Comenius Sárospatakon írt művei (Latin szöveg gond. és fordítás) In: *Comenius és a magyar iskola*. (Bibliotheca Comeniana 7) Szerk. KÖDÖBÖCZ JÓZSEF. Sárospatak 1999. 8—272.

[85] István Intelmei fiához, Imre herceghez [Szent István Intelmei] (bev., ford., jegyz.) In: *Az államalapítás korának írott forrásai* (Szerk. KRISTÓ GYULA) (Szegedi Középkortörténeti Könyvtár 15.) Szeged 1999. 124—140.

[86] Kézai Simon: A magyarok cselekedetei (Fordítás) In: *Anonymus: A magyarok cselekedetei*. Kézai Simon: A magyarok cselekedetei. Osiris, Budapest 1999. 89—124. (=2001.)

2000

[87] Poimandres and the Acta Andreae. In: The Apocryphal Acts of Andrew. Ed. JAN N. BREMMER. Peeters, Leuven 2000. 104—109.

[88] Szent István Intelmei (bev., fordítás és kommentár) In: Szent István király Intelmei és Törvényei. Szent István Társulat, Budapest 2000. 13—33.

[89] Szent László korának magyar értelmisége. *Vigilia* 65/11 (2000) 841—849.

[90] Kézai Simon: *Gesta Hungarorum* (részlet). In: BERTÉNYI IVÁN (szerk.): Magyar történeti szöveggyűjtemény. Budapest 2000. 20—23.

2001

[91] Tiersymbolik als litterarisches Stielmittel. (Bemerkungen zu den *Gesta regis Ladislai*). *AAH* 41 (2001) 193—8.

[92] Ladislaus (Une étymologie et ses leçons). In: *L'eredità classica in Italia e Ungheria fra tardo Medioevo e primo Rinascimento*. Szerk. SANTE GRACCIOTTI—AMEDEO DI FRANCESCO (Fondazione Giorgio Cini, Media et orientalis Europa 2) Roma 2001. 67—81.

[93] *A Carmen saeculare és a ludi saeculares*. *AntTan* 45 (2001) 63—73.

[94] Prefazione. In: Stefano d'Ungheria: *Esortazioni al figlio, leggi e decreti*. Introduzione, traduzione e noti di DAG TESSORE (Biblioteca Grandi Autori 15) Roma, 2001. 9—13.

[95] Kísérlet Christianus Schesaeus *Historia Annae Kendi* című elégiája szövegének rekonstrukciójára. *ItK* 105 (2001) 149—182.

2002

[96] Schesaeus *Historia Annae Kendi*-jének második olvasata. In: *Ámor, álom és mámor. A szerelem a régi magyar irodalomban és a szerelem ezredéves hazai kultúrtörténete*. Tudományos konferencia. Sátoraljújhely, 1999. május 26—29. Szerk. SZENTMÁRTONI SZABÓ GÉZA. Universitas Kiadó, Bp. 2002. 267—281.

SAJTÓ ALATT

[*97] Asztrális misztika és asztrológia Janus Pannonius költészetében. (l. főntebb [60], s. a. rendezi DÉRI BALÁZS)

[*98] L. Annaeus Seneca: *Prózai művei I—II*. (fordítás, többekkel, s. a. rendezi TAKÁCS LÁSZLÓ)

[*99] Az oláh szó etimológiája. A Zsilka János-emlékülésen (2000. dec. 17.) elhangzott előadás. *Magyar Nyelv*

[*100] *Képes Krónika*. (fordítás és jegyzetek) S. a. rendezi és kiegészíti SZOVÁK KORNÉL.

Búcsú Kapitánffy Istvántól. In: Kapitánffy István: *Hungarobyzantina*.

MAYER GYULA